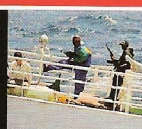

BEN CRAMER
TUSSEN STILTE
EN SUCCES

TOPLOCATIES
EDITIE 2008:
STERKE STEDEN

PIRATERIJ
KOOPVAARDIJ
VOGELVRIJ

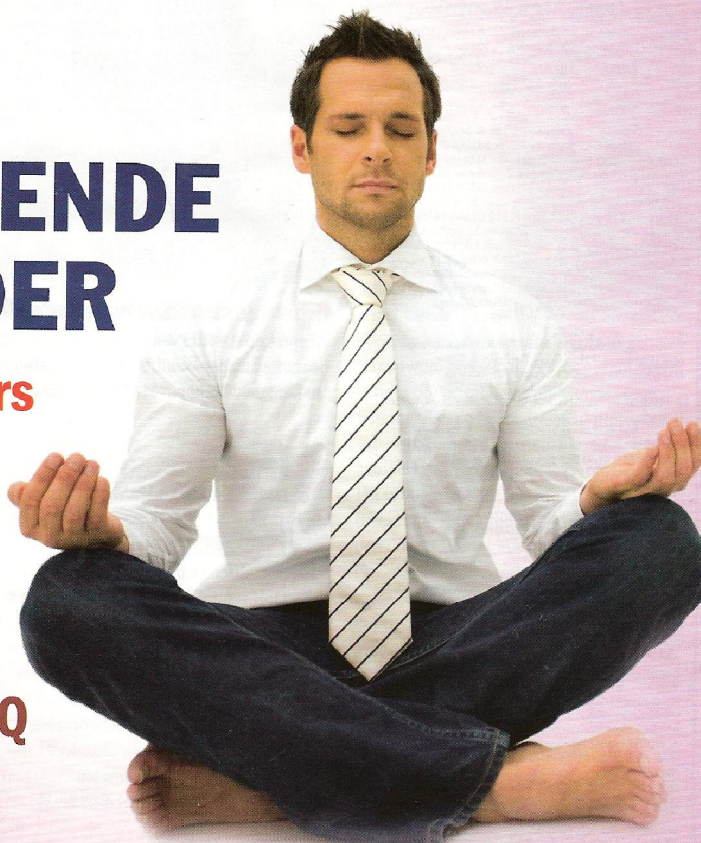
ELSEVIER

WWW.ELSEVIER.NL • 64ste JAARGANG • NUMMER 48 • 29 NOVEMBER 2008 • € 4,50

SPIRITUALITEIT

DE ZWEVENDE HOLLANDER

**Hoe Nederlanders
streven naar
geluk door een
band met het
hogere. Over het
belang van het SQ**

€ 6.000.000.000

Kan kabinet **recessie** keren? Plus: de
bloopers van **Rabo-baas Heemskerk**

8 1710802 102070 1

ZINGEVING

DE ZWEVENDE HOLLANDER

Gerry van der List Foto's Suzanne van de Kerk

'Het gaat echt super!' Angelique van 't Riet (39) kan haar enthousiasme onmogelijk bedwingen. De vrouw die enige bekendheid verwierf als 'flirt-coach', is heel tevreden over de belangstelling voor de spirituele vacaturebank waarvan zij een van de bedenkers is. Haar missie: het verbinden van spirituele ondernemingen aan spiritueel bewuste mensen.

Het is een streven dat geheel past bij de Nieuwe Tijd, zegt Van 't Riet. Een tijd waarin het SQ, het spirituele quotiënt, net zo belangrijk wordt gevonden als het IQ. Een tijd waarin het streven naar een hoger bewustzijn en zelfbeschikking centraal staat. 'Ken je het begrip *cultural creatives*? Dat zijn mensen die niet geïnteresseerd zijn in zoveel mogelijk

geld verdienen en in status en succes. Zij willen zich persoonlijk ontwikkelen en hechten waarde aan dingen als duurzaamheid en sociale verantwoordelijkheid. Een op de vier Nederlanders behoort al tot die groep. Wereldwijd zijn het er zeker zo'n 62 miljoen. En het worden er steeds meer.'

Het initiatief van Van 't Riet bewijst dat spiritualiteit niet meer het exclusieve domein is van alternatievelingen, van langharige mannen en kortgeknpte vrouwen in tuinbroeken met een voorliefde voor kruidenthee, astrologie en wierook. Ook in de 'harde' wereld van het bedrijfsleven is het nieuwe denken bijvoorbeeld doorgedrongen. Bedrijven stimuleren meditatie, scheppen ruimte voor yoga, huren spirituele coaches in, zoals succesmanager Sheila Neijman (zie 'Het gaat om positief voelen' op pagina 85). De Nyen-

rode Business Universiteit heeft al enige tijd een hoogleraar 'business spiritualiteit' in dienst.

En dan zijn er nog invloedrijke figuren aan de top van het bedrijfsleven. Paul Gelderloos bijvoorbeeld, oprichter en ceo van het telecombedrijf Scarlet, propageert vol enthousiasme het evangelie van de transcendente meditatie. En Herman Wijffels, topbankier en grondlegger van het vierde kabinet-Balkenende, heeft zijn hoop voor een betere wereld gevestigd op 'spirituele mensen, vaak niet kerkelijk gebonden'. De triomftocht van de zachte krachten, waarvan de socialistische dichteres Henriëtte Roland Holst droomde, lijkt begonnen. Wat is er aan de hand met het geestelijke klimaat in Nederland?

'Een toonaangevende gids door het land-

Foto: Roger Dobner/HHT

SPIRITUALITEIT IS IN. NEDERLANDERS STREVEN VOLOP NAAR GELUK DOOR RUIMER BEWUSTZIJN

Overall bloeit de behoefte aan verbinding met het 'hogere'. Sceptici spreken van winstbejag en navelstaarderij. Voorstanders betogen dat de spirituele mens beter functioneert. Verbeter de wereld, begin bij jezelf.

De overal in Nederland opduikende boeddha illustreert de populariteit van spiritualiteit

schap van de geest die geen gebaande wegen kent.' Dat moest het tijdschrift zijn dat in 1965 een heel nieuwe markt aanboorde. De slimme zakenman J.P. Klautz (1904-1990), die twintig jaar daarvoor aan de wieg had gestaan van *Elseviers Weekblad*, zag mogelijkheden voor een blad met wijsheid uit lang vervlogen tijden en verre oorden, en richtte *Bres* op. Het tweemaandelijkse blad, dat nog steeds bestaat, werd een groot commercieel succes en oefende aanzienlijke invloed uit. Door het leeglopen van de traditionele kerken en de groeiende twijfel in sommige kringen aan de waarde van wetenschap, was er meer ruimte voor esoterie en mystiek.

Bres was een voor aankondiging van new age. Een beweging die sinds de tweede helft van de jaren zestig opkwam en uitging van een eenheid van mens, natuur en kosmos. Zij

beriep zich zowel op gevoelens en instincten als op moderne wetenschappelijke inzichten, zoals kwantummechanica en neurologie. De aanhangers van new age kregen veel aandacht in de media, maar bleven zeer beperkt in aantal. Het spirituele centrum Oibibio van Ronald Jan Heijn, dat in de jaren negentig deze groep vanuit Amsterdam probeerde te bedienen, ging niet voor niets failliet.

Zoektocht

'Heijn was waarschijnlijk te vroeg,' zegt Inez van Oord nu. Zij daarentegen was precies op tijd. De bladenmaakster die als aanvoerder van het tijdschrift *Seasons* de titel hoofdredacteur van het jaar in de wacht sleepte, gebruikte een persoonlijke crisis om zich te verdiepen in spirituele bronnen en stuitte op vragen en antwoorden die ook mensen in

haar omgeving moesten interesseren. Haar zoektocht resulteerde in de oprichting van een *mindstyle magazine*, een maandblad dat een onwaarschijnlijk succes werd. *Happinez* heeft nu een oplage van 160.000 (zie 'Ik wil mijn lezers verleiden' op pagina 87).

Bladerend door de mooi uitgegeven, gelikte glossy zie je wat de moderne spirituele mens bezighoudt: meditatie en yoga, reiki en chakra, zen en yin en yang, oosterse mystiek en antiek westers heidendom, reïncarnatie en contemplatief dansen, antroposofie en astrologie. Wat erbij kan helpen, zijn ayurvedische pilletjes en energetische steentjes. *Happinez* biedt voor elk wat wils, zonder een oordeel te vellen of stelling te nemen.

Naast het blad van Van Oord zijn er ook nog tijdschriften als *Onkruid*, *Prana*, *Paravise*, *Ode*, *Spiegelbeeld* en *Zens*. Belangrijker

'Het gaat om positief voelen'

Sheila Neijman (43), oprichter van Succes Management

In mijn werk als succesmanager probeer ik mensen de tools aan te reiken om succes en geluk te creëren. Het gaat niet zozeer om positief denken, maar om positief voelen. Die gevoelens straalt je ook uit. Alles is energie. Als je op een pot rijst het etiket "ik hou van je" plakt en op een andere pot "ik haat je", zie je dat de liefdevol behandelde rijst wit blijft en de andere bruin wordt. Onze gedachten hebben een enorme kracht.

'De laatste jaren breekt de waarde van deze inzichten steeds meer door. Ook in het bedrijfsleven. Daarom bestaat er nu bijvoorbeeld meer gelegenheid voor meditatie op de werkvloer. De spirituele component is heel belangrijk. Als mensen persoonlijk kunnen groeien, functioneren ze beter.

'Of spiritualiteit typisch vrouwelijk is? Misschien. Ook al zijn de grote meesters, zoals Boeddha, mannen. Maar wat meer vrouwelijkheid kan zeker geen kwaad.'

presenteren als de zoon van een strenge God, maar als een van de wijze meesters in de lijn van Boeddha. Het werk van de gezaghebbende theoloog H.M. Kuitert past goed bij deze trend. Voor hem is de Bijbel niet het Woord van God, waaraan zekerheden en richtlijnen voor het dagelijks leven vallen te ontleen. Nee, het is niet meer dan een boeiend sprookjesboek dat inspiratie biedt.

Zelfs humanisten proberen een graantje mee te pikken. Je zou verwachten dat juist zij stelling nemen tegen een beweging die uitgaat van het 'hogere' en daartegen de ratio in stelling proberen te brengen.

Maar ook zij hangen de huik naar de wind en praten volop over een mogelijk heilzame combinatie van spiritualiteit en humanisme. In het voorjaar organiseerde het Humanistisch Verbond nog een conferentie over dit onderwerp onder de vlag 'De spirit van het humanisme'.

Wending

Christenen geloven in Christus, in God en in de Bijbel, moslims in Mohammed, Allah en de Koran. Bij de spirituelen is niet zo eenvoudig aan te geven waarin zij geloven en waarvoor zij staan. Zij zijn

Sheila Neijman:
'Als mensen persoonlijk kunnen groeien, functioneren ze beter'

moeilijker grijpbaar door het ontbreken van heilige Schriften en onomstreden leiders. Zij kunnen naar eigen inzicht winkelen in de diverse religies en levensbeschouwingen, waardoor zij een bont gezelschap vormen. De een is dol op Boeddha, de ander zweert bij engelen, de derde voelt zich aangetrokken tot het antieke heidendom van de heksen. Vrijheid, blijheid.

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) heeft in samenwerking met het onderzoeksbureau Motivaction een poging ondernomen de pluriforme groep in

kaart te brengen. De wetenschappers spreken over 'ongebonden spirituelen', mensen met een 'transcendente' (boven het aardse uitgaand) oriëntatie die zich niet laat leiden door bepaalde regels. Ze zijn empathisch ingesteld, dat wil zeggen dat ze zich goed kunnen inleven in anderen, streven naar harmonie met de wereld en vertrouwen op de eigen intuïtie (zie 'Hoe je gelukkig moet worden' op pagina 84). Het gaat om ongeveer een kwart van de Nederlanders. De groep onderscheidt zich niet erg van het gemiddelde van de bevolking. Wel bevinden zich relatief veel vrouwen in deze categorie en zijn de mensen tussen de 35 en 54 jaar goed vertegenwoordigd.

Er is wel geopperd dat de ongebonden spirituelen zich vastklampen aan de ideeën van de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw, zegt WRR-medewerker Gerrit Kronjee (64). Die ideeën zouden dan geleidelijk verdwijnen als de babyboomgeneratie ouder wordt en uitsterft. 'Maar recent onderzoek ondersteunt die verwachting niet. Ook jongeren blijken gevoelig voor deze vorm van zingeving.'

De opmars van de spiritualiteit past goed bij de individualisering van de samenleving, legt Kronjee uit. Levensbeschouwing is niet meer een vast element van de omgeving waarvan burgers deel uitmaken, maar een keuze van het geëmancipeerde individu. Net zoals je tegenwoordig zelden meer een leven

KRO op spirituele
toer met blad
Maria

